

Hej!

Lunds Kammarmusiksällskap gläds åt att **Thy Chamber Music Festival** på turné åter igen besöker Lund **måndag den 9 november kl. 19.00 i Magle Konserthus**.

De eminenta musikerna är **Emily Dellit, violin** (Australien), **Kirstine Schneider, violin** (Danmark), **Adam Newman, viola** (England), **Chad Edward Burrow, klarinett** (USA), **Morten Zeuthen, cello** (Danmark) och **Craig Goodman, flöjt** (USA).

Kvällens program:

Carl Nielsen: Stråkkvartett nr 4 op. 44

John Frandsen: Quintet for flute and string quartet (komponerad för Thy Chamber Music Festival 2015)

Craig Goodman: Relay för flöjt och klarinett (2015)

Johannes Brahms: Klarinettkvintett

Se **verkbeskrivningen** i bifogad fil.

Biljettkassan öppnar kl 18.30

100 kr medlemmar och studerande, 160 kr övriga, ungdomar under 18 år gratis.

Läs gärna Kammarmusiknytt Nr 3 2015 på www.kammarmusikforbundet.se

Välkommen!

Styrelsen

LKMS Hemsida: www.lkms.ms11.net

LKMS på Facebook: www.facebook.com/lkms1944

Nästa spelafton blir redan måndag 16 november, Made in Sweden med världsartisterna Lisa Larsson, sopran och Roland Pöntinen, piano

Medlemsutskick inför LKMS:s spelafton den 9 november 2015 med **Thy Chamber Music Festival** på turné.

Något om verken som spelas

Nielsen, Stråkkvartett nr 4 F-dur, op. 44

1. *Allegro non tanto e comodo*

2. *Adagio con sentimento religioso* 3. *Allegretto moderato ed innocente*

4. *Finale: Molto Adagio – Allegro non tanto, ma molto scherzoso*

1906, 1919

Denna Nielsens sista stråkkvartett från 1906 och 1919 är formellt mycket klart disponerad enligt klassiskt mönster. Tonspråket är emellertid modernt med melodier som ofta ändrar tonart inom respektive teman. I en tid då sonatformen av de flesta tonsättare betraktas som hopplöst passé, känns den tydligen inte obekvämt för Nielsen i hans strävan efter en motpol till det senromantiska tonspråket.

Inledningsatsen, *Allegro non tanto e comodo*, har sonatform. Det första temat börjar i F-dur och slutar i Gess-dur.

Sidotemat (ciss-moll) är mera rytmiskt: (i notexemplet markerar * i takterna 3-6 icke utsatta för-slag)

I genomföring och återtagning känns de båda melodierna lätt igen på ett sätt som för tankarna till ett rondo. Intressant är tonartsförändringarna hos sidotemat. Det går i genomföringen i fess-moll och i återtagningen i d-moll, dock utan att vara melodiskt helt lika. En coda byggd i huvudsak på huvudtemat avslutar satsen, I den kan man få höra huvudtemat både börja och sluta i F-dur.

Den långsamma satsen, *Adagio con sentimento religioso*, har tredelad form med ett koral-tema som inramar en längre central del. Temat är:

Det utvecklas i den centrala delen så småningom i motettliknande¹ former. Det är lätt att höra hur stämmorna faller in i kontrapunktisk imitation.

Tredje satsen, *Allegretto moderato ed innocente*, har också tredelad uppbyggnad, likt ett scherzo. Första delens tema är

¹ Nielsen var en stor beundrare av Palestrinas polyfoni. Det är alltså här fråga om en instrumental variant av 15- och 1600-talens motettform. I denna har alla stämmorna samma text, som dock blir fasförskjutet p.g.a. att stämmorna faller in efter varandra på ett imiterande sätt.

Mellandelens tema introduceras i cello, men imiteras redan efter två takter i violin 1:

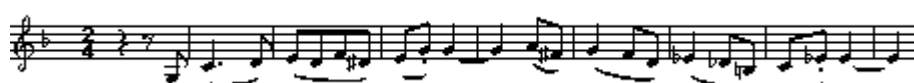

Första delen återtas på sedvanligt sätt.

Finalen, *Molto adagio – Allegro non tanto, ma molto scherzoso*, har en kort (endast 1 takt), långsam inledning innan det rytmiskt intressanta huvudtemat släpps lös:

Det lyriska sidotemat presenteras i cello

Genomföringen börjar med en kromatisk vågrörelse i violan, som visar sig bli början till ett kort fugato. I övrigt är det sidotemat som utvecklas. Mellan genomföring och återtagning finns en violinkadens följd av några takter *Molto adagio*. I återtagningen presenteras sidotemat som en kanon. Satsen avslutas med en coda som är byggd på de båda temamelodierna, men i omvänd ordning.

Brahms, Klarinettkvintett h-moll op. 115

1. *Allegro* 2. *Adagio* 3. *Andantino – Presto non assai, ma con sentimento* 4. *Con moto*
1891

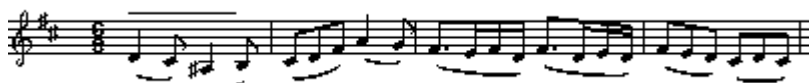
Om kammarmusikalskare fick göra en lista med de 10 största kammarmusikverken skulle nog denna kvintett finnas med på många av dem. Alla kompositionstekniska finesser till trots, är det dock framför allt den vemodiga höststämning som tonsättaren i slutet av sitt liv målat upp, som fånglar i detta stycke musik. Det är det andra av de fyra verk som Brahms skrev efter att ha hört Richard Mühlfeld spela klarinett i Meiningen 1891. Den är, liksom klarinettrion, skriven för A-klarinet.

I första satsen presenterar stråkarna satsen – ja hela kvintettens – huvudsakliga material redan i de första fyra takterna, som består av två upprepade motiv efter varandra:

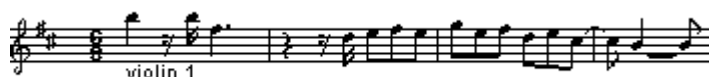

De följs omedelbart av klarinetterns första insats, ett stigande brutet D-dur ackord över två oktaver (se notexemplet ovan). Det blir början till en vacker melodi, i huvudsak byggd kring sextondelarna i takt 1 och 2.

Denna inledning övergår i ett mera sorgset avsnitt, uppbyggt av motivet i huvudtemats 3:e takt (streckad i notexemplet ovan och nedan). Detta (tema 2) inleds i cello och violan:

I överledningen hörs ett mycket kraftfullt staccato-motiv med samma upp- och nedåtgående tonmönster som i huvudtemats inledningsmotiv:

Sidogruppen inleds med ett mjukare sidotema i klarinetten och violinen.

Det övergår i ett tema med större intervallsprång.

Expositionen, som repriseras, avslutas stilla med huvudtemats två första takter.

Genomföringen inleds med den uppåtgående klarinetffrasen (D-dur, se notexempel 1) och fångar omedelbart lyssnarens intresse när violan upprepar frasen i ett annat ackord (septimackordet i H).

I övrigt är det inledningstemats sextondelsmotiv som dominerar. En annan höjdpunkt är, när det mäktiga staccato-temat från överledningen (se ovan) plötsligt uppenbarar sig i ljuvaste dur (Dess-dur). Återtagningen inleds med de två första takterna av tema 1 i violinerna följt av tema 2 i klarinetten. Satsen slutar som den började, med inledningens fyra första takter.

Andra satsen, *Adagio* (H-dur), inleds av klarinetten med ett svärmiskt tema:

Mycket av skönheten beror också på den klangväv, som spinns av stråkarnas stämmor. Andlöst vacker blir musiken när violin 1 tar över melodin och klarinetten efter 6 takter tar upp en rörlig motstämma till denna:

Satsen är tredelad. Mellandelen upptas av en expressiv ungersk rapsodi där stråkarna med tremoloeffekter imiterar cimbalom² i sitt ackompanjemang till klarinetten vilda skalutflykter:

Tredje satsen har en lugn inledning, *Andantino* (D-dur). Temat är sammansatt av sex toner från första satsens huvudtema (punktmarkerade i första notexemplet ovan).

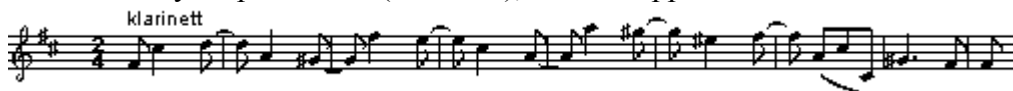

² C(z)imbalom är det i Ungern använda namnet på hackbräda, ett cittraliknande instrument, som spelas med klubbor. Det är ett viktigt instrument i den ungersk-zigenska musiken..

I nästa avsnitt av satsen, *Presto non assai, ma con sentimento*, är tempot likartat, men det upplevs snabbare på grund av temats (=huvudtemats) livligare karaktär.

Detta huvudtema är en omformning av satsens inledningstema och är, liksom temana i övrigt i kvintetten, ett utmärkt exempel på hur Brahms i mogen ålder, allt mera använder enkla och korta fraser som är väl lämpade för utveckling. Man fastnar lätt även för ett synkoperat tema (fiss-moll), som tas upp av klarinetten:

Hela satsen slutar med en glimt av satsens inledningstema.

Sista satsen, *Con moto*, är en variationssats. Tema 1 presenteras i växelspel mellan violin1 och klarinetten. Det är hämtat ur första satsen huvudtema, takt 3, detta motiv som lämnat så mycket material till hela verket:

Tema 2 är identiskt i sin struktur men börjar i dur (G-dur)

Efter de två temana följer fem variationer. I variation 1 har cellon huvudrollen. Variation 4 går helt i dur (H-dur). I ett avslutande *Un poco meno mosso* hörs första satsens huvudtema och hela satsen slutar liksom den första med en utveckling av de två sista takterna av detta huvudtema. Ett mästerverk är avslutat.

Yngve Bernhardsson